

Vesienhoidon tulevaisuus – haasteita ja mahdollisuuksia

Varsinais-Suomen ELY-keskus
Sanna Kipirä-Salokannel

Vesienhoidon suunnittelu

- Vesistöaluekohtainen suunnittelujärjestelmä
- Vesien tilan arviointi- ja seurantajärjestelmä
- Kansalaisten ja sidosryhmien osallistumisjärjestelmä
- Määramuodoin ja määräajoin toteutettavat suunnitelmat
  - Selvitetään vesien tila: tyypittely, luokittelu ja seuranta
  - Suunnitellaan toimenpiteet hyvän tilan turvaamiseksi (toimenpideohjelma)
  - Kootaan tiedot yhteen vesienhoitoalueella (vesienhoitosuunnitelma)

Vesienhoidon taustat

- EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi (2000)
  - pint- ja pohjavet eivät heikkene
  - pintavesien ekologinen ja kemiallinen tila on vuoteen 2015 mennessä vähintään hyvä
  - pohjavesien kemiallinen ja määrällinen tila vuoteen 2015 mennessä hyvä
  - keinokestoisten ja voimakkaasti muutettujen vesien ekologinen tila niin hyvä kuin näiden vesien muuttunut tila mahdollistaa
  - pilaavien sekä muiden haitallisten ja vaarallisten aineiden pääsyä vesiin rajoitetaan
  - Tulvien ja kuivuuden haitallisia vaikutuksia vähennetään
- ? Laki vesienhoidon järjestämisestä ja asetus vesienhoitoalueista
- Ympäristönsuojelulaki ja vesilaki edelleen vesienhoidon keskeinen lainsäädännöllinen perusta

Vesienhoidon suunnittelun aikataulu

- **2000:** Vesipuitedirektiivi tuli voimaan
- **2004-2005:** Laki vesienhoidon järjestämisestä ja valtioneuvoston asetus vesienhoitoalueista
- **2006:** Vesienhoitosuunnitelman laatimisen työohjelma ja aikataulu (kuuleminen 22.6.-22.12.2006)
- **2007:** Yhteenveto vesistöalueen hoitoa koskevista keskeisistä kysymyksistä (kuuleminen 21.6.-21.12.2007)
- **2008-2009:** Toimenpideohjelmat ja vesienhoitosuunnitelmat valmiit Vesienhoitosuunnitelmien kuuleminen (31.10.2008-30.4.2009)
- **2009:** Vesienhoitosuunnitelmien hyväksyminen valtioneuvostossa

II suunnittelukausi 2010 - 2015:

- **2010-2015:** Toimenpiteiden toteuttaminen ja vaikutusten seuranta Suunnitelmien tarkistaminen

? Kuuden vuoden jaksoissa eteenpäin vuoteen 2027

Kokemäenjoen-Saaristomerren-Selkämeren vesienhoitoalue

- Koordinoiva ympäristökeskus:
  - Etelä-Pohjanmaan ELY (pintavedet)
  - Hämeen ELY (pohjavedet)
- Viisi ELY-keskusta
- Alueelliset yhteistyöryhmät (6 kpl) ? Satakunnan ja Varsinais-Suomen vesienhoidon yhteistyöryhmät
- Pro Saaristomeri -ohjelman ja SATAVESI-ohjelman vesistöaluerihmät

Vesienhoitosuunnitelma (vuoteen 2015)

- Kattaa koko vesienhoitoalueen
- Suomessa yhteensä 7 kpl
- Valtioneuvosto hyväksyi 10.12.2009
- Sisältää:
  - Vesienhoitoon liittyvät ohjelmat ja suunnitelmat
  - Vesienhoitoalueen yleiskuvaus
  - Vesien tilaa heikentävät tekijät
  - Vedenkäytön taloudellinen analyysi
  - Vesien seuranta
  - Vesien tila
  - Vesien tilatavoitteet ja parantamistarpeet
  - Vesienhoidon toimenpiteet (yhteenveto toimenpideohjelmista)
  - Ympäristöselostus

Toimenpideohjelmat

- Vesienhoitosuunnitelman tausta-asiakirjoja
- Tärkeitä paikallisissa vesienhoidossa
- Varsinais-Suomen ELYn alueella:
  - Satakunnan pintavesien TPO
  - Varsinais-Suomen pintavesien TPO
  - Lounais-Suomen pohjaviesialueiden TPO
- Laadittu vesistöille, jotka hyvää huonommassa tilassa tai joiden hyvä tila on uhattuna
- Sisältävät:
  - Vesienhoidon nykytila (kuormitus, vesistöjen tila)
  - Keinotekoiset ja muutetut vedet
  - Vesien tilan parantamistarpeet
  - Toimenpiteet hyvän tilan saavuttamiseksi
  - Toimenpiteiden kustannukset
  - Arvio toimenpiteiden riittävyydestä ja jatkoajan tarpeesta

Varsinais-Suomen ELY keskus / Ympäristö ja luonnonvarat, Sanna Kipinä-Salokannel

26.1.2010

7

Pintavesien tila (2008)

8

Toimenpidetarpeet Lounais-Suomen alueella

- Ravinnekuormituksen vähennys:
  - jokivaluma-alueilla fosforin osalta keskimäärin 20-65 % ja typen osalta 20-50 %
  - Saaristomerellä 5-20 %, Sellämerellä 5-10 %
- Vesielöstön liikkumismahdollisuuksien parantaminen ja turvaaminen
- Säännöstelykäytäntöjen kehittäminen
- Veden virtausolojen parantaminen
- Happamuushaittojen vähentäminen (esim. Sirppujoki)

Varsinais-Suomen ELY keskus / Ympäristö ja luonnonvarat, Sanna Kipinä-Salokannel

26.1.2010

9

Toimenpiteet

- Nykykäytännön mukaiset toimenpiteet
  - Perustuvat voimassa olevan lainsäädännön, suosistusten ja ohjelmien täytäntöönpanoon, esim.
    - Haja-asutuksen jätevesiasetus
    - Ympäristöluvut
    - Nitraattidirektiivi, suojavyöhykkeiden ja kosteikkojen yleissuunnit.
- Lisätoimenpiteet
  - Lähinnä nykykäytännön mukaisten toimenpiteiden tehostamista ja laajentamista, neuvontaa, koulutusta jne.
- Ohjauksineet ja kehittämistarpeet
  - Lainsäädännölliset, hallinnolliset ja rahoituskelliset keinot

Varsinais-Suomen ELY keskus / Ympäristö ja luonnonvarat, Sanna Kipinä-Salokannel

26.1.2010

10

Esimerkkejä esitetyistä lisätoimenpiteistä

- Yhdyskunnat:** Siirtoviemärit
- Haja-asutus:** Koulutus ja neuvonta
- Maatalous:** Ravinnepäästöjen hallinta, lannan käsittelyn tehostaminen, kasvipeitteisyys, kosteikot, koulutus ja neuvonta
- Metsätalous:** Kosteikot, pintavalutuskenkät, pohjapadot, tehostettu vesiensuojelusuunnittelu, koulutus ja neuvonta
- Kalankasvatus:** Sijainnin ohjaus (suunnitelmat)
- Teollisuus, merenkulku ja satamat:** häiriötilanteiden hallintasuunnitelmat
- Vesistökuunnostukset, vesistöörakenteet ym.:** Järvikuunnostukset, virtavesikuunnostukset, kalatiet, säännöstelykäytäntöjen kehittäminen

Varsinais-Suomen ELY keskus / Ympäristö ja luonnonvarat, Sanna Kipinä-Salokannel

26.1.2010

11

Vuosikustannukset toimenpideohjelmissa esitetyille toimenpiteille (pintavedet)

Sektorit	Satakunta (1000 €)			Varsinais-Suomi (1000 €)		
	Nykykäytännön mukaiset	Lisätoimenpiteet	Yht.	Nykykäytännön mukaiset	Lisätoimenpiteet	Yht.
Yhdyskunnat	32 440	2 288	34 728	58 735	905	59 640
Haja-asutus	17 205	619	17 824	22 806	768	23 576
Teollisuus*	-	104	-	-	40	-
Merenkulku ja satamat**	-	41	-	-	62	-
Kalankasvatus	317	30	347	4 200	60	4 260
Turvetuotanto	813	-	813	65	-	65
Maatalous	31 198	15 000	46 198	34 345	18 293	52 638
Metsätalous	249	258	507	130	240	370
Vesistökuunnostukset ym.	172	115	287	61	209	270
Häppämät sulfaattimaat	-	-	-	-	21	21
Yhteensä	82 394	18 455		120 344	20 598	

* Nykykäytännön mukaiset kustannukset arvioitu vain vesienhoitoaluetasolla
 ** Nykykäytännön mukaisissa kustannuksissa ei ole arvioitu tällä suunnittelukaudella

26.1.2010

12

Milloin vesien hyvä tila voidaan saavuttaa Lounais-Suomessa?

	v. 2015	v. 2021	v. 2027
Järvet	48 %	31 %	21 %
Joet	10 %	49 %	41 %
Rannikkovedet	13 %	26 %	61 %

Miten vesienhoidossa eteenpäin?

- Vesienhoitosuunnitelmat hyväksytyt joulukuussa 2009
- Raportointi EU:lle maaliskuussa 2010
- Seuraava suunnittelukierros 2010–2015
- Toimenpiteiden toteutus 2010 ? (viimeistään 2012)
- Toimenpiteiden toteutuksen seuranta
- Vesien tilan seuranta (seurantaohjelma)
- Luokittelun tarkistaminen

Tulvadirektiivi

- Hyväksytty 2007
- Tavoitteena vähentää ja hallita tulvistä ihmisen terveydelle, ympäristölle, infrastruktuurille ja omaisuudelle aiheutuvia riskejä
  - Tulvariskien alustava arviointi vuoteen 2011 mennessä
  - Tulvavaara- ja tulvariskikartat vuoteen 2013 mennessä
  - Tulvariskien hallintasuunnitelmat vuoteen 2015 mennessä
- Toimenpiteet sovitetaan yhteen vesienhoidon suunnittelun kanssa

Meristrategiadirektiivi

- Hyväksytty kesäkuussa 2008
- Tavoitteena meriympäristön hyvä tila vuoteen 2020 mennessä
- Jatkaa merialueella siitä mihin vesienhoidon suunnittelu päättyi (talousvyöhykkeen ulkorajalle)
- Kansalliset meristrategiat ja toimenpideohjelmat vuoteen 2015 mennessä ja näiden toteutus tulee aloittaa vuoteen 2016 mennessä
- Yhteistyö vesienhoidon suunnittelun kanssa, käytäntö vielä epäselvä
- Yhteistyö muiden jäsenmaiden kanssa

Vesienhoidon toteutuksen haasteita 1/2

- Ovatko suunnitteluperusteet oikeita ja riittäviä?
- Toimenpiteiden realismi, tavoitteet korkealla?
- Toimenpiteet käynnissä viimeistään v. 2012 lopussa
- Toimenpiteiden sitovuus:
  - Toimet eivät ole suoraan hallintoa ja toiminnanharjoittajia sitovia
  - Vesienhoitosuunnitelmat tulee ottaa lupamenettelyssä huomioon tarpeellisilta osin, mutta eivät sellaisenaan vaikuta yksittäisiin lupiin tai estä niiden saamista
- Monet toimenpiteet perustuvat tahojen vapaaehtoisuuteen
- Osa toimenpiteistä kehittämis- ja ohjaustyypisiä, vaativat valtakunnallista tarkastelua

Vesienhoidon toteutuksen haasteita 2/2

- Toimenpiteiden rahoitus:
  - Lisätoimenpiteiden rahoitus
  - Kustannusarvioiden paikkansa pitävyys
  - ? *vesienhoidon toteutusohjelma 31.12.2010 mennessä*
  - ? *rahoitusjärjestelmien kehittäminen, mm. maatalouden ympäristökäytäntö*
- Toimenpiteiden vaikuttavuus:
  - Toimenpiteiden tehokkuus ja oikea kohdentaminen
  - Sisäinen kuormitus, ilmastonmuutos?
  - Toimenpiteiden vaikutus näkyy vesistöissä viiveellä
  - ? *Vesienhoidon toimenpiteiden seurantaohjelma 30.6.2011 mennessä*

Tulee kuitenkin muistaa...

- Vasta ensimmäinen suunnittelukierros takana
- Suomen suurin vesiin kohdistunut suunnitteluhanke
- Työn aikana kehitetty monia täysin uusia järjestelmiä
- Tiukka aikataulu – resurssien rajallisuus
- Vesienhoidon suunnitteluun liittyvä yhteistyö sidosryhmien ja kansalaisten kanssa uudenlaista
- Työskentelytavoissa vielä paljon parannettavaa

Vesienhoidon tuomat mahdollisuudet

- Vesistöalueita katsotaan kokonaisuuksina latvoilta mereen saakka
- Valtakunnallisesti yhtenäiset periaatteet ja tavoitteet
- Vuorovaikutus ja yhteistyö suunnittelussa
- Kaikki sektorit mukana suunnittelussa – yhteisesti hyväksytyt vesienhoitosuunnitelmat
- Rahoitusjärjestelmien kehittäminen
- Mahdollisuus tarkentaa, kehittää ja petrata suunnittelua seuraavilla suunnittelukausilla
- Luo hyvän pohjan yhteiselle vesienhoidon suunnittelulle

Vesienhoidosta hyötyvät kaikki

- Ei pelkkää direktiivin mukaista toimintaa, vaan yhteistä työtä kohti parempaa vesiemme tilaa
  - Paremmat virkistyskäyttö- ja kalastusmahdollisuudet
  - Viihtyisämpi asuin- ja mökkiympäristö
  - Paremmat edellytykset matkailulle – matkailutuloja kunnille ja yrittäjille
  - Hyvä ja riskitön juomavesi

Kiitos!

